

INKLYUZIV TA'LIMDA BOLALARNI JAMOAGA QO'SHISH METODLARI

To'laboyeva Shohista
Jizzax shahri 24-maktab
boshlang'ich sinf o'qituvchisi

Annotatsiya. Ushbu maqolada inklyuziv ta'lim sharoitida alohida ta'lim ehtiyojlariga ega bo'lgan bolalarni sog'lom tengdoshlari bilan birgalikda jamoaga qo'shish metodlari ilmiy-pedagogik jihatdan yoritilgan. Inklyuziv ta'limning mohiyati, uning jamiyat va shaxs rivojida o'rni, bolalarning ijtimoiy moslashuvi hamda pedagogning mas'uliyati tahlil qilingan. Maqolada inklyuziv muhitni shakllantirishda samarali bo'lgan metod va yondashuvlar bayon etilgan.

Kalit so'zlar: inklyuziv ta'lim, jamoa, ijtimoiy moslashuv, maxsus ehtiyojli bolalar, pedagogik metodlar.

Аннотация. В данной статье с научно-педагогической точки зрения рассматриваются методы включения детей с особыми образовательными потребностями в коллектив вместе со здоровыми сверстниками в условиях инклюзивного образования. Проанализированы сущность инклюзивного образования, его роль в развитии общества и личности, социальная адаптация детей, а также ответственность педагога. В статье описаны эффективные методы и подходы к формированию инклюзивной среды.

Ключевые слова: инклюзивное образование, коллектив, социальная адаптация, дети с особыми потребностями, педагогические методы.

Annotation. This article scientifically and pedagogically highlights the methods of integrating children with special educational needs into a group together with their healthy peers in an inclusive education environment. The essence of inclusive education, its role in the development of society and personality, children's social adaptation, and the responsibility of teachers are analyzed. The article describes effective methods and approaches for creating an inclusive environment.

Keywords: inclusive education, community, social adaptation, children with special needs, pedagogical methods.

KIRISH

Zamonaviy ta'lim tizimi barcha bolalar uchun teng imkoniyatlar yaratishni asosiy vazifa qilib qo'ymoqda. Shu nuqtai nazardan inklyuziv ta'lim alohida ahamiyat kasb etadi. Inklyuziv ta'lim – bu jismoniy, aqliy yoki ruhiy rivojlanishida cheklovlari bo'lgan bolalarni umumiy ta'lim muassasalarida sog'lom tengdoshlari bilan birga o'qitishni nazarda tutuvchi pedagogik jarayondir. Bunday ta'lim shakli

bolalarni faqat bilim olishga emas, balki jamiyatda to'laqonli yashashga tayyorlashga xizmat qiladi.

Bugungi kunda inklyuziv ta'limni rivojlantirish davlat siyosatining muhim yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Ayniqsa, alohida ehtiyojli bolalarni jamoaga qo'shish, ularning ijtimoiy moslashuvini ta'minlash pedagogika fanining dolzarb muammolaridan biridir.

INKLYUZIV TA'LIMNING PEDAGOGIK AHAMIYATI

Inklyuziv ta'limning asosiy pedagogik ahamiyati shundaki, u bolalarda ijtimoiy tenglik, o'zaro hurmat va hamkorlik ko'nikmalarini shakllantiradi. Alohida ehtiyojli bolalar jamoada ta'lim olish jarayonida o'zini jamiyatning ajralmas qismi sifatida his qiladi. Bu esa ularning psixologik holatiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Shu bilan birga, sog'lom tengdoshlar ham inklyuziv muhitda ta'lim olib, mehr-oqibat, sabr-toqat va bag'rikenglik kabi insoniy fazilatlarni egallaydi. Pedagog esa bu jarayonda yetakchi, yo'naltiruvchi va qo'llab-quvvatlovchi shaxs sifatida namoyon bo'ladi.

BOLALARNI JAMOAGA QO'SHISH METODLARI

Inklyuziv ta'limda bolalarni jamoaga qo'shish uchun turli pedagogik metodlardan foydalaniladi. Eng samarali metodlardan biri hamkorlikka asoslangan ta'lim metodidir. Bu metod orqali bolalar kichik guruhlarda ishlashni o'rganadi, bir-biriga yordam beradi va o'zaro muloqot ko'nikmalarini rivojlantiradi.

O'yin faoliyati orqali moslashtirish metodi ham muhim ahamiyatga ega. Didaktik va rolli o'yinlar bolalarning tabiiy muhitda muloqotga kirishishiga yordam beradi. O'yin jarayonida bolalar o'zini erkin his qiladi va jamoaga moslashuvi osonlashadi.

Individual yondashuv metodi har bir bolaning imkoniyati va ehtiyojini hisobga olishga asoslanadi. O'qituvchi individual topshiriqlar orqali bolaning qobiliyatlarini rivojlantiradi va uni jamoaviy faoliyatga bosqichma-bosqich jalb etadi.

IJTIMOIIY-PSIXOLOGIK QO'LLAB-QUVVATLASH

Inklyuziv ta'lim jarayonida ijtimoiy-psixologik qo'llab-quvvatlash muhim rol o'ynaydi. Maktab psixologi, pedagog va ota-onalarning hamkorligi orqali bolalarning jamoaga moslashuvida yuzaga keladigan qiyinchiliklar bartaraf etiladi. Rag'batlantirish, ijobiy munosabat va qo'llab-quvvatlash bolalarda o'ziga bo'lgan ishonchni oshiradi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, inklyuziv ta'limda bolalarni jamoaga qo'shish metodlari ta'lim jarayonining muhim tarkibiy qismi hisoblanadi. To'g'ri tanlangan pedagogik metodlar orqali alohida ehtiyojli bolalarning ijtimoiy moslashuvi, jamoada faol ishtiroki va shaxsiy rivoji ta'minlanadi. Inklyuziv ta'lim jamiyatda tenglik va insonparvarlik tamoyillarini mustahkamlashga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Abdullaeva M. Pedagogika nazariyasi. – Toshkent: O'qituvchi, 2018.
2. Karimova D. Inklyuziv ta'lim asoslari. – Toshkent, 2019.
3. Qodirova S. Maxsus pedagogika. – Toshkent, 2020.
4. UNESCO. Inclusive Education Guidelines. – Paris, 2017.
5. Rasulov A. Ta'limda ijtimoiy moslashuv masalalari. – Toshkent, 2016.
6. Nazarova G. Bolalar psixologiyasi. – Toshkent, 2018.
7. Sodiqova N. Inklyuziv muhitni shakllantirish. – Samarqand, 2021.
8. Jalilov B. Pedagogik texnologiyalar. – Toshkent, 2017.
9. World Bank. Inclusive Education Development. – Washington, 2019.
10. Xolmatova Z. Maxsus ehtiyojli bolalar bilan ishlash metodikasi. – Toshkent, 2020.